

ΤΡΕΛΛΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ  
ΓΕΩΡΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Ο Θρακιώτης λογοτέχνης που τρελλάθηκε  
έξ αιτίας μιας αγνής και φλογερής αγάπης.  
Μέσα εις τὸ φρενοκομείον ἔγραφε  
ὠραιώτατους στίχους με βαθύτατο  
καὶ λεπτό νόημα...

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ

Μέσα στὴν ἀχαρὴ ἡσυχία ποὺ ἀπλώνεται στὸ Αἰ Νεκροταφεῖο τῶν Ἀθηνῶν, ριχμένος σὲ βαθὺ ὕπνο, κοιμάται πενήνταπέντε χρόνια τώρα τὸν αἰώνιο ὕπνο τοῦ παθητικῆς νοσταλγῆς τῆς Θράκης, ὁ Γεώργιος Βιζυηνός. Ἡ φιλόξενη Ἀττικὴ γῆ στοργικὰ καὶ ἐλαφρὰ τὸν ἀγκαλιάζει κάτω ἀπ' ἓνα διόλινο βουβὸ Πεντελίου μάρασο. Ὁ ὕπνος τοῦ εἶναι ἀτάραχος καὶ νανοσυζητεῖται, δὲν ἀπὸ τὴν ἀπαρηγόρητη λύρα τοῦ με θλιμμένα καὶ παραπονεμένα τραγούδια.

Ἔτσι ἀνθεὺν καὶ χλωμιά-  
[ξεν] στὴ ξένη γῆ  
τὰ φτωχὰ τῆς καρδιάς μου  
καὶ μενᾶχ' ἀνταρξάνε στὴ  
τὰ πιρὰ, τὰ πιρὰ μου τρε-  
[χούδια]

Ὁ συνασθηματικὸς καὶ ἀνεξήγητος κόσμος τοῦ Βιζυηνοῦ ἔχει μὴ μὴ παρᾶσεν ἄλλη ἐπιτασσόν βασιάνε στὴ γῆ καὶ τὸν κρατοῖσε μεγαλοκόμο καὶ συθερωπὸ. Ποιὰ ἦταν ἡ ἄλλη αὐτὴ κανεῖς δὲν ἴσως τὴ παῖδα. Αὐτὸ μὰς τὸ βεβαῖονε ὁ τῶνος.

Ἄλλὰ τί, ν ἄλλοι ἐπεὶ  
[πλημμυρεῖ]  
εἰς τῆς καρδιάς μου τὰ βαθὴ  
κανεῖς, κανεῖς δὲν δὰ τὴ  
[μάθη].

Μέχρι σήμερον κανεῖς δὲν μπορεσε νὰ ἐξηγήσῃ τὴ σκοτεινισμένη ἀπὸ θλίψη ψυχὴ τοῦ Βιζυηνοῦ καὶ νὰ δόσῃ τὸ φῶς στὸ μεγάλο καὶ ἀνεξήγητο μυστήριον.

Ὁ Βιζυηνός εἶχε εὐαίσθητη ἰδιοσυγκρασία καὶ αἰσθητικὴ φλογερὰ ἔρωτα ποῦς τὸ καλὸ. Ἡ καρδιά του ἦταν καλοκάγαθη καὶ ποῦς δὲν μίσησε, ποῦς μόνον παραπονιότανε γιὰ τὸ κατάντημά του. Διότι ἂν κέρδιε βραβεία καὶ ἐπαίνους καὶ ἀξιώθηκε χωρὶς δυσκολίες νὰ τυπώσῃ τὰ ἔργα του, δοκίμασε ὅμως καὶ πολλὰς πίκρας ποῦ τὸν ἀποκαρδιῶναν καὶ τὸν ἀπογοητεύναν. Ἐπειδὴ στοχαζότανε βαθεῖα τὸ κατὰ παραμικρὸ γεγονός. Ἔτσι πάντοτε στὴν ἀκμὴ τοῦ ὁ μεγάλος ἔρωτας ποῦ τὸν συνέδεσε με τὴν Ἐανθιά καὶ χαριτωμένη Μπετίνα Φρασαβέλη, τὸν κλόνισε τὸ μυαλὸ καὶ μὴ μὲρα σκοτεινισμένη ἀπὸ μελανὰ σύννεφα βεβήθη κλεισμένος στὸ Δρομοκαίσιον Φρενοκομείον, ὅπου καὶ πέθανε στίς 16 Ἀπριλίου τοῦ 1896 σὲ ἡλικία 47 χρόνων.

Ὁ Βιζυηνός σὰν λογοτέχνης με ἐπίγωση τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἐγγάσθησε φιλόπονα καὶ με καλὴ τεχνικὴ συνείδηση τὸν περὶ καὶ ἕμμετρο λόγον, ὅστε ἡ παρουσία του στὴ νεώτερη ἑλληνικὴ λογοτεχνία δὲν περὶ ἀπαράφητη. Τὰ διηγήματά του εἶναι ἀνώτερου τὸν ποιημάτων του, διότι τὰ διακρίνει τεχνικὴ ἀφήγησι με βαθειὰ μυθολογικὴ ἔρευνα τῶν

στάσι στὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία, ποῦ δόσανε καινοῦργα κατεῦθνη στὰ νεοελληνικὰ γράμματα. Ὁ Βιζυηνός ἔγραφε καὶ αὐτὸς ὅπως ὁ Δροσίνης ἀρκετὰς μπαλάντες καὶ σὲ πολλὰ τοῦ ποιήματα ἐπιδρά ὁ Γερμανικὸς λυρισμὸς τῆς ἐποχῆς τοῦ καὶ ποῦ πολὺ ἀναφέρει ὁ Βουτιερίδης, τοῦ Γερμανοῦ ποιητῆ Κάινε στὰ κάποιε ποιητικὰ ἔρωτικά του. Ἡ ἔξην αὐτὴ ἀνάθεσι στὸ ἔργο τοῦ Βιζυηνοῦ δὲν ἀλλοιώνει τὴν ἀγιότητα τῶν ἐκφράσεων καὶ στοχασμῶν του, ἀλλ' ὅτε καὶ μειώνει τὴν ἀξία τοῦ ἔργου του. Στέκεται στὸ ὕψος τοῦ καὶ παρομοιάζεται με τὸν καρναβάλον ποῦ κατευθύνει τὸ σκάφος, χωρὶς νὰ τὸ παρασύρουν οἱ ἀνεμοὶ καὶ τὰ ρεύματα τῶν νερῶν.

Ὁ Πολύδορος Παπαχριστοδουλοῦ θέλοντας νὰ δόσῃ γενικὸν χαρακτήριον γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Βιζυηνοῦ γράφει: Ὁ Γεώργιος Βιζυηνός τὸ κακὸν τῆς Θράκης ποῦ κτερεῖται ἀπὸ τὸν νεκρὸν τοῦ 19ου αἰῶνα, ἔξ ἀνάθεσι σὲ μὴ ἀκατάλυτος. Ἡ πνευματικὴ ἐπίδρασι τοῦ σ' ὀλόκληρον ἑλληνισμὸν δὲν παραγνωρίζεται. Εἶναι ὁ ραφιναρισμένος φιλόσοφος, ὁ σκευτῆς ποιητῆ τῶν παθητικῶν τοῦ στίχων, ὁ καινοφανῆς διηγηματογράφος ποῦ συγκινεῖ τὸν ἀναγνώστη καὶ ἐπέδρασε εὐγενετικὰ στὴν ἐποχὴ τοῦ καὶ ἐπιδρά καὶ τώρα καὶ δὰ ἐπιδρά πάντοτε.

Ἡ τρέλλα ὅπως ποῦ κλόνισε τὸ μυαλὸ τοῦ Θρακιώτη λογοτέχνη, ἔξ αιτίας μιᾶς ἀγνῆς καὶ φλογερῆς ἀγάπης, ἔφερε τὸ φρενοκομείον στὴ γῆ τοῦ. Μέσα στὸ φρενοκομείον ὅταν συνήγαγε σὲ καλὰ τοῦ, ἔγραφε ὠραιῶς συνειδητικὸς στίχους με συναίσθηματικὴ πνοὴ καὶ λεπτὸ νόημα. Ἦταν ἀξιολύπητος σ' αὐτὲς τίς λογικὰς του στιγμὰς, διότι αἰσθανότανε βαρεὰ τὸ καταντήμα τοῦ καὶ ἀπαρηγόρητος ἔκλειγε σὰν μωρὸ παιδί.

Εἶναι οἱ στιγμὰς ποῦ νοιώθει κατὰ φρενοβλαβῆ, με ἓνας ποιητῆς πολὺ περισσότερο.

Περὶλυπος ἀπ' τὸ κατῆμο τοῦ ὁ Βιζυηνός, ἐπιχειρεῖ νὰ γράψῃ στίχους μέσα στοῦς τρελλοῦς τρελλὸς καὶ αὐτὸς, γιὰ νὰ παρηγορηθῇ ἴσως τὴν πονεμένη του καρδιά καὶ νὰ περιγράψῃ με τίς ἴδεις τοῦ τίς δυνάμεις, τὴν ἴδια τὴ συμφορὰ.

Σὰν μ' ἀρπάχθηκε ἡ χερά  
ποῦ χαίρουμεν μὴ φορὰ  
ἔτσι σὲ μὴν ὥρα....  
μεσ' αὐτὴ τὴ χώρα  
ὅλα ἀλλάξαν τώρα!  
Καὶ ἀπὸ τότε ποῦ ἐρηνὸ  
τὸ ξανθὸ καὶ γαλανὸ  
καὶ εὐράνιο φῶς μου,  
μετεβλήθη ἐντέος μου  
καὶ ὁ ρυθμὸς τοῦ κόσμου.

Αὐτὸ εἶναι τὸ καταφύγιον τῆς συμφορᾶς στὸν καλλιτέχνη ποῦ

*28 Μαρτίου 1907  
2/3/1907  
Θρακίαν  
Βιζυηνὸν*

ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ

*Μικροπληκτικὸς  
206/110  
-F*

Διπλώνει στο Αλ νερουόνο  
 ένω, κομμάτι περιγράφει χρό  
 να τώρα τον αόμο τον του ο  
 παθητικός νοσάλος της Θεά  
 κης, ο Γεώργιος Βιζυηνός. Η φι  
 λώση Άγκυρη γη στοργικά κι  
 έλαρά τον έκαλάει κίτα έα  
 ένα όλολομο βοσά Πενταίο  
 μάραρο. Ο όνος του είναι ά  
 τάρατος και νινουρίεται δε  
 λά από την έλασηρήτη λάρα  
 του με θλιμένα και παραπο  
 νίασμα τραγουδιών.

Έτα' άνθεδν και χλωμά  
 [Σου στη ζένη γη  
 τά φτωχά της καρδιάς μου  
 και μονάχ' άντηχόνε στη  
 [Μικρή σιγή  
 τά πικρά, τά πικρά μου τρα  
 [γουδιά.

Ο συναισθηματικός κι έρπε  
 νικός κόσμος του Βιζυηνού έφιν  
 νε μία παραξένη θλίψη, που τό  
 σο τον βασάνιζε στη ζωή και  
 τον κρατούσε μελαγχολικό και  
 σασφραπό. Ποια ήταν ή θλίψη  
 αυτή κανείς δεν θά τη μάθι.  
 Αυτό μάς τό βεβαιώνει ο ίδιος.  
 "Άλλά τίς θλίψιν έπευ  
 [Επιθυμεί  
 εις της καρδιάς μου τό βάθη  
 κανείς, κανείς δεν έξ' τη  
 [μιάδη.

Μέχρι σήμερα κανείς δεν μπό  
 ρισε να εξηγήσει τη σπουδαία  
 σμένη από θλίψη ψυχή του Βι  
 ζυηνού και να δώσει τό φός στο  
 μεγάλο άνέξεργο μυστήριο.  
 Ο Βιζυηνός είχε εύαισθητή  
 ιδιουνογνωσία και αισθανότανε  
 φλογερό έρωτα προς τό καλό.  
 Η καρδιά του ήταν κλοσάγνη  
 και ποιά δεν ήσανε, παρά μό  
 νο παρακωλύματα για τό κατί  
 νημά του. Διάτι άν κέρδιζε βρα  
 βεία και έπαινους και αξιόδη  
 με χωρίς δυσκολίες να κινώση  
 τά έργα του, δουλούσε όμοια και  
 πολλές πιχρές που τον άποιαρι  
 δίωναν και τον άπογορεύα  
 έπειδή στοχάζοντανε βαρύνοντα  
 δε παρακαρφέ γενναίως. Έτσι  
 να στην άκμή του ο μέγιστος η  
 φώτας που τον ανέθεσε με την  
 έσθητά και χαριτωμένη Μίτση  
 Φρασελά, άν έλάρασε άν έπι  
 λλ και μία μέρα σκεπασμένη  
 από μελανά σύννεφα βεβήλα  
 κλεισμένος στο Λοκονακίσιό όμο  
 νοκομο, έλαρασε πένθος ού  
 16 Άκταίλιος και έλαρασε ού  
 47 χρόνον.

Ο Βιζυηνός άντι λογοτέχνης  
 με έπίσημη τη θέαση, έλα  
 εγγύσθηκε φιλόλογοι και με κα  
 λιτεχνική συνείδηση τον πελο και  
 έμμετρο λόγο, ώστε ή παραγωγή  
 του στη νεώτερη έλληνική λογο  
 τέχνη δεν περνά άπαράσηρα.  
 Τά δηγημάτα του είναι άνοκ  
 ρα των ποιημάτων του, διατι τα  
 διακρίνει τεχνική άφήγηση με  
 βαθιά ψυχολογική έρευνα, τον  
 χαρακτήριον και στο περιεχόμε  
 νό τους κατοπτρίζεται ίδιος ή  
 ζωή της πολιτισμένης Έλλην Θεά  
 κης. Τό κέπος μετέτα ό ηγημά  
 τά του «Τό μόνο της ζωής μου  
 ταξίδιον». Τό άκάρτημα της μη  
 τρός μου», «Αι συνέπειαι παιδι  
 άς έλαρασε», «Αϊός ήταν ό φ  
 ροτής του άδελφού μου», με υπό  
 θεση έλαρασε περίτλοξη τό καθέ  
 να και με δραματικά καθέκαστα.  
 Έφιν δια την ίδια άφηγηματική  
 τέχνη και δυναμη, ποταία ένα ά  
 πό τό χαρακτηριστικώτερα γνω  
 ρίσματα της δηγηματογραφίας  
 του Βιζυηνού. Ο ίδιος παίρνει  
 μέρες πολλές φορές στο άκμα  
 που δηγηγεται και αυτό δίνει πε  
 ρισσότερη ζωράδα σ' όλη την  
 αφήγηση. Η γλώσσα που μετα  
 χιριζότανε καθαροκομικά επιποι  
 ήμενη, δεν φέρνει καμιά ζημιά  
 στην τέχνη του. Αντιθέτως σάν  
 άλληθινός δηγηματογράφος, πα  
 ράφθασι να σμύλη πρώτος αυτός  
 την άπλή ήβρογεια με τη βα  
 θύτερη ψυχολογική παρατήρηση,  
 τό τέλειο δηλαδή λογογράφια  
 των χαρακτήρων.

Ο Βιζυηνός μπορεί να στι  
 θή άφοβα κοντά σόν Παπαδια  
 μάνη, διατι είναι ό παρτός Έλ  
 ληνος δηγηματογράφος που δη  
 μιούργησε τό ψυχαναλυτικό διή  
 γημα κι άνέβασε πιο ψηλά τη  
 νεοελληνική δηγηματογραφία.  
 Μά και στη ποίηση ο Βιζυι  
 νός παρουσιάζεται συχνά καλλι  
 τέχνης με δυνατή συναισθημα  
 τικότητα, περισσότερο όμοια σταν  
 τό όμμα του έχει σχέση με τη  
 φύση. Προτιμώσις κι αυτός  
 μαζί με τον Παλαμά, τον Δρο  
 σίνη και τον Πολέμη που παρου  
 σίασανταν σάν άντίθεση στους  
 ψευδορομαντικούς και στασιάζ  
 οντες της άνοσιος και ξεπεσε  
 νης αισθηματολογίας και δημιου  
 ρήσανε τό 1880 τη μικροεπανά

Η Βιζυηνός θεός, η ιδιαιτερότητα της

2/3/52

Άλλήλη λογοτέ  
 χνία που δόσανε κινώθηκε με  
 τεύδιση στα νεοελληνικά γρα  
 μματα. Ο Βιζυηνός έγραψε κι  
 αυτός, όπως ο Δροσίνης όρκετές  
 μυαλάτες και σέ πολλά του ποι  
 ήματα έπιθρά ο Γερμανικός Ιν  
 ρισμός της εποχής του και πιο  
 πολύ, άναφέρει ο Βουτιερόδη,  
 του Ρουμανού ποιητή Χέιτε στα  
 κάτω παιχνιδιάρα έρωτικά  
 του. Η ζένη αυτή ανάμειξη στο  
 έργο του Βιζυηνού δεν άλλοιώ  
 νει την άγνότητα των έκφράσε  
 ων και στοχασμών του, άλλ' ού  
 τε και μειώνει την όξια του έρ  
 γου του. Στέκεται στο όθος του  
 και παρουσιάζεται με τον χαρα  
 κτηριώδη που κεντημένοι τό σπά  
 φος, χωρίς να τό παραφέρουν  
 οι άνεμοι και τά ρεύματα των  
 νεφών.

Ο Πολύδορος Παπαχριστο  
 δούλου θέλοντας να δώσει γενι  
 κό χαρακτηρισμό για τό έργο  
 του Βιζυηνού γράφει: «Ο Γεώρ  
 γιος Βιζυηνός, τό κατχημα της  
 Θεάκης τον έτασαν δύο γενι  
 νεών του 19ου αιώνα, ή άναίε  
 σά μας άκατάλυτος. Η απευμα  
 τική έπίθεση του σ' όλόκληρο  
 τον Έλληνισμό δεν παρανομι  
 σθηκε. Είναι ό ευαισθητισμός  
 φιλόσοφος, ό σκελετής ποιη  
 τής των παθητικών του στίχων,  
 ό κανονιστής δηγηματογράφος  
 που σνγκνεί τον άνεγνώστη και  
 επέθεσε ειςφρενικά στην έπο  
 χή του και έπιθρά και τώρα και  
 θα έπιθρά πάντοτε».

Η τρέλλα όμοια που κλονίσε  
 τό μυαλό του Θεακώτη λογοτέ  
 χνη, έξ αίτίας μιας άγνης και φλο  
 γικής άγάπης, έφερε τό φοβερό  
 τίλος στη ζωή του. Μέσα στο  
 φρενοκομείο όταν σνήχησε στα  
 καλά του, έγραψε όρκετους σνγκ  
 νητικούς στίχους με σναυαση  
 ματική πνοή και λεπτό νόημα.  
 Ήταν άξιολύπητος σ' αυτές τις  
 λογικές του στιγμές, διατι όμοια  
 νότα βαρύνε τό κεντητήμα του  
 κι άπαρηγόρητος έκείνη σαν  
 μέσο παιδι.

Ήταν κι έτιμής που νοιώθει  
 όμοια φρενοβλαβής, με ένας ποι  
 ητής παιδι περιστερο.  
 Παράμολοξ άπ' τό κατόρ του  
 ο Βιζυηνός, έπιχειρεί να γράφη  
 όστος βραβείοις τρέλλος ιρε  
 λας, έλαρασε ή να παραφρο  
 σή τους, την πονεμένη του καρ  
 δια και κι παραγωγή με τη ι  
 σος του ης άνοσιος, την ίδια τη  
 σφραγίδα.

Σας μ' άρεζόσθηκα ή χερ  
 ποι χαιρέσμεν μία χερ  
 έλαρασε μαν άρα...  
 μεσ' άντη τη χώρα  
 έλαρασαν τρεσά  
 και από τότε που έρηνώ  
 τό ζανδύ και γολάνο  
 και σφύρατο φός μου,  
 μετεβλήθη έντές μου  
 κι ή ρουβής του κοσμου.

Αυτό είναι τό περιεργίο της  
 παραγωγής σόν καλλιτεχνη και  
 μάταια προσπαθεί να ηχηθή.  
 Ο Βιζυηνός κι' άν πέθανε  
 πικελός άφησε όμοια ένα έργο  
 με γράφ έπιθρα ή όξια του ό  
 ποιού είναι και θα μένη πάντο  
 τε ή ίδια, που θα τιμά την  
 πατρίδα του τη Θεάκη.  
 Ηλίας Α. Γζάρκας

**ΧΟΡΕΓΓΙΑ**  
**ΣΤΕΦΑΝΟΣ**

Στην  
 σμένη Κυ  
 ριας χάρ  
 προσέβη  
 του Σχελ  
 πούλου, Η  
 λου. Είαν  
 όμοια στη  
 έ έποιος  
 πρσι.

Έν γο  
 ρη όμοια π  
 έτιμησαν κι  
 τες και τοί  
 σόν άκυρ  
 Σχελίου κ  
 αυτού  
 Αξίζου  
 τους άκυρ  
 του Άβαντ

**ΔΕΛΦΑΡΙΑ**  
 Δεινόθ  
 παντός είθ  
 σάν έπι της  
 Γεωργίου έ  
 στήμα του  
 Μετονομα  
 μέσ άναγαώ

